

“Mülkî İdare Amiri, haktan, hukuktan ayrılmamalı; mağdurdan, mazlumdan yana olmaya çalışmalıdır ”

Mülkî idare amirleri hizmetin gerçek fedaileridirler. Anadolu'nun saf, temiz, vatansever halk çocuklarıdır. Mutlaka bürokrasideki tecrübeleri halka hizmeti olan sevgi, bağlılık ve başarıları iftihar edilmesi gereken özellikleridir. Bizim en büyük hasletimiz vatana bağlılığımız, milletimize olan hizmet borcumuzu yerine getirme kararlılığımızdır.

Röportaj: Dr. Kasım TURGUT - Aslan AVŞARBEY - Eyüp ÇALIŞIR - Mehmet GÖK

İDARECİNİN SESİ: Kaymakam adayı olarak kamu görevine başladığınız mesleğinizde; kaymakamlık, Personel Genel Müdürlüğü ve Valilik görevlerinde bulundunuz. Daha sonra Danıştay Üyeliğine seçildiniz ve hâlihazırda Danıştay Başsavcılığı görevini yürütüyorsunuz. Bu durum Cumhuriyet tarihi boyunca çok az meslektaşımıza nasip olmuştur. Bununla ilgili duygu ve düşüncelerinizi bizimle paylaşmak ister misiniz?

M. ÇETİNKAYA: Bana çok büyük bir iltifatta bulunuyorsunuz. Siz araştırıp öyle bir tespit yaptıysanız doğrudur. Kaymakamlık, Genel müdürlüğün bütün aşamaları ve Genel Müdürlük, Valilik, Merkez Valiliği ondan sonra da Danıştay Üyeliği görevlerinde bulundum. Bihare Danıştay Üyelerince ilk turda Danıştay Başsavcılığına seçildim. Sanıyorum Cumhuriyet döneminde mülkî idare amirliğinden gelip bu göreve seçilen ikinci kişi oluyorum.

Mülkî idare amirliği mesleği bizlere çok güzel günler yaşattı. Devletin imkânları ile vatandaşın derdine derman, çaresizliğine çare olmanın sevincini yaşadık. Öyle zamanlar oldu ki ailemizi, kendi sorunlarımızı ihmal ettik. Ancak halkın pek çok duasını aldık. Çok kıt kaynaklarla, zor şartlarda, imkânsızlıklar içerisinde halkımızla beraber yaptığımız hizmetler, bıraktığımız eserlerle ülkemizin kalkınmasına önemli katkılar yaptık, vatandaşın gönlünde de

taht kurdük. Taşrada bürokrasinin gülen yüzü olduk.

Mülkî idare amirleri hizmetin gerçek fedaileridirler. Bu bir meslek hastalığıdır. Nesilden nesile geçer. Hafta tatili, mesai anlayışı yoktur. Anadolu'nun saf, temiz, vatansever halk çocuklarıdır. Mutlaka bürokrasideki tecrübeleri halka hizmeti olan sevgi, bağlılık ve başarıları iftihar edilmesi gereken özellikleridir. Bizim en büyük hasletimiz vatana bağlılığımız, milletimize olan hizmet borcumuzu yerine getirme kararlılığımızdır.

İDARECİNİN SESİ: Sayın Başsavcım yargıya intikal eden idareye ilişkin konular göz önünde bulundurulduğunda; il ve ilçelerde kanunların ve diğer düzenleyici metinlerin vatandaşların ve kamu görevlilerinin hak ve hürriyetlerinin korunması ekseninde adaletli bir şekilde uygulanmasından sorumlu olan mülkî idare amirleri nasıl bir duruş sergilemelidir?

M. ÇETİNKAYA: Bir buçuk asrı aşan bir maziye sahip olan, yerleşmiş bir mesleki geleneği bulunan mülki idare amirlerinin özellikleri ve mesleki duruşları diğerlerince hep gıpta ile izlenmiştir.

Mülkî idare amiri doğru ve dürüst, istikrarlı ve güvenilir kişiliğinden ne olursa olsun taviz vermemeli, ulusal ve evrensel hukukun kendisine lazım olan bilgilerine vakıf olmalı, elektronik haberleşmeyi çok iyi kullanmalıdır. Önce kendi sonra vatandaşın ve yaptığı işlemlerin hukukunu koruyabilmesi için haktan, hukuktan ayrılmamaya; mağdurdan, mazlumdan yana olmaya çalışmalıdır.

Mülkî idare amirleri diğer bürokratlara göre ani ve acil durumlarda en hızlı karar veren ve en seri uygulayan yöneticilerdir. Bir toplumsal asa-

yış olayında, afette, her türlü krizde en kısa, akılcı ve pratik yolu bulabildiği ölçüde hem liderliğini gösterir, hem de yukarıda saydığımız vasıflarını ortaya koyarak toplum nezdindeki itimat ve saygısını artırır. Kararsız, mızumsuz, ikircikli, tedirgin ve çekingen bir idareci olacaksak kısa zamanda mesleğin yakasından düşelim. Biz kendimizi övmek yerine, halka yaptığımız hizmetler neticesinde gösterdiğimiz marifetin iltifatını ve övgüsünü bekleyelim. Kararlı, bilgili, uzak görüşlü, tarafsız, adil, hoşgörülü olabilmek için mesleki bilgimizin yanında genel kültürümüzün de yeterli seviyede olması gerekir.

Bizim zamanımızda 1985 yılından itibaren kaymakam adaylarının bilgilerini artırmak ve uygulamaları yerinde görmek üzere İngiltere ve ABD devletlerine gönderilmeye başlanmıştı. Kısa sürelerle de diğer meslek mensupları (onbeş gün ila bir ay süre) da aynı programdan istifade ettirilmişlerdi. Son zamanlarda bu iki ülkeye ilaveten diğer kıtalardaki ülkelerinde ilave edilmesi teşekkür ve takdire şayan bir uygulamadır. Kutluyorum. Bu uygulama ve eğitimlerin mesleğimiz ve meslektaşımıza çok büyük katkılar yaptığına inanıyorum.

Gelelim asıl sorunuza. Mülkî idare amirleri bir hukukçu gibi adil ve tarafsız karar vermeli, kararlarının kişisel, toplumsal, siyasal ve ekonomik neticelerini kestirebilmelidir. Ben hukukçu ile idareci arasındaki farkı da burada görüyorum. Hukukçu mevzuata, evrensel hukuk kurallarına ve vicdani kanaatine göre karar verir. Önceliği de budur. Ancak her iki meslektaşın da uygulanamayacak, toplumun adalet duygularını sarsacak kararlar vermemeye dikkat etmesi gerekir.

Mülkî idare amiri doğru ve dürüst, istikrarlı ve güvenilir kişiliğinden ne olursa olsun taviz vermemeli, ulusal ve evrensel hukukun kendisine lazım olan bilgilerine vakıf olmalı, elektronik haberleşmeyi çok iyi kullanmalıdır. Önce kendisinin, sonra vatandaşın ve yaptığı işlemlerin hukukunu koruyabilmesi için haktan, hukuktan ayrılmamaya; mağdurdan, mazlumdan yana olmaya çalışmalıdır.

Hukukun gerekleri olduğu kadar, toplumun da gerçekleri vardır. Bu gerçekleri okumada mülki amirlerini biraz önde görüyorum.

İDARECİNİN SESİ: Efendim, dilerseñiz şimdi de biraz mülkî idare mesleğine dönelim. Mülkî idarede başarıyı nasıl tanımlıyorsunuz? Yine bu kapsamda mülkî idare amirleri genel yönetim yapısı içinde yeterince başarılı mı? Mesleğin zorlukları ve ileride alacağı mahiyetini nasıl görüyorsunuz?

M. ÇETİNKAYA: Kanunlara göre Vali ve Kaymakamlar ilde ve ilçede "İdarenin genel işleyiş ve gidişinden sorumludur." diye çok genel bir yetki verirsiniz, bu şuna benzer "Efendim sizi ziyarete gelmek istiyoruz." karşı tarafta "Her zaman bekleriz." dedi. Ne oldu bu şimdi? Ne zaman, nerede, kiminle daha birçok izaha muhtaç soru sorulabilir. Bu düzenleme idareciye sınırsız bir sorumlu-

**Çağın vazgeçilmezleri
insan haklarına saygı,
özgürlük, eşitlik, adalet,
güvenlik, insanca yaşama ve
nimetlerden adil bir şekilde
faydalanma olduğuna
göre her mülkî idare amiri
bulunduğu yörenin sorunlarını
dikkate alarak bir program
yapmalı, sivil toplumdan
uzmanlarla düşüncelerini
paylaşarak uygulamaya
koymaya çalışmalıdır.**

luk veriyor, ancak fiilen bu yetkileri kullanamıyorsunuz veya kullanıdır-
mıyorlar.

Son on beş yirmi yılda ülkemizdeki vatandaş odaklı siyasi gelişmeler hep birlikte izliyoruz, siyasetçiler birbirleri ile olduğu kadar oy alabilmek için vatandaşla çok büyük bir mücadele veriyorlar. Seçilenler plan-proje ve vaatleri karşılığında oy talep ediyor, ayrılan ekonomik kaynaklar ile vadedilen hizmetler, özel sektör, bürokrasi (memur ve işçiler) ve seçilmiş kişilerce yerine getiriliyor. Bundan da elde edilen başarıyı elbette kaynağı ayıran siyasiler üstleniyor. Çünkü halka hesap verecek olanlar da onlar. Peki burada bürokrasi ve özellikle mülki idare amirlerinin görevi ne olmalıdır? Kendisine hukuken verilen yetkileri dâhilinde, kaynakların yerinde, zamanında, ekonomik, süratli ve verimli kullanılıp kullanılmadığının denetim ve koordinasyonudur. Problem nedir? Yetki var, ancak kullanamıyorsunuz.

Yeni meslektaşlarım modern yönetimin anahtarını ve sırrını çok iyi bulmuşlar. Meseleleri alttan alıp sabırla dinledikten sonra hukuken olması gereken ne ise öyle karar veriyorlar. Ondan önce hay hay, emriniz olur. Hallederiz, ilgileniriz, yardımcı oluruz deyip kişilerin itimat ve güvenine sahip olduktan sonra işi normalleştirerek çözmeye çalışıyorlar. Bu iyi bir yöntem. "Olmaz kardeşim. Kanunen mümkün değil. Ben buna hayatta izin vermem. Git nereye başvurursan vur." metoduna göre daha akılcı ve mantıklı. Bizim zamanımızda birazcık öyle miydi ne ?

Şöyle bir sonuca varıyorum eskiler zor şartlarda, yokluklarla ama yetkilerini sonuna kadar kullanıp başarılı oldular. Şimdiki nesil ise, kendi özel ve mali imkânları iyi, ancak yetkilerini paylaşan, hizmetin ve başarının pek çok ortağı olduğu bir dönemden geçiyor. Birlikte yapmak ve başarıyı birlikte paylaşmak daha doğrusu hizmetin getirisini oya tahvil edenlere başarıyı ithaf etmek gerekiyor. Sorununuzun cevap özeti; idareci kardeşlerim halka hizmete, fedakârlığa, mesleğin itibarını yükseltmeye ve onurunu korumaya devam etmelidirler.

Mülkî idare amirlerinin genel olarak görevleri nelerdir? Planlama, yürütme, eş güdüm, denetleme ve izleme. Bu kadar kapsamlı bir görevi seçilenlerin bize bırakması mümkün mü? Hayır. Kendisine güçlü parasal kaynak aktarılmayan mülki idare amirleri yukarıda sayılan görevleri yapabilir mi?

Bugün seçilenler tercihini Anayasa'da belirtilen "Yetki Genişliği" esasını, yerel yönetimlere yetkinin ve görevin artırılması şeklinde değerlendirmektedir. Siyasetin de tabandan-yerelden, merkeze doğru yapılarak demokrasinin gelişeceği-

ne inanıyorlar. Doğru. Fakat diğer unsurları ikinci planda değerlendiriyorlar. Meslektaşlarımın canını acıtsa da gelişmeler ve geline noktadan hiç bir siyasi partinin geriye dönüş yapacağını da sanmıyorum. Yapılabilirse. İl idaresi kanunundaki kullanılamaz nitelikteki genel yetkiler yerine, görev ve yetkilerin açıkça belirtildiği bir yasa çıkarılmalıdır. Bugünkü siyasi gerçek ve gelecekteki beklentiler maalesef mesleğin alanının daha da daralacağına işaret ediyor. Bu tespiti Bakanlığımız üst bürokratları da "Bundan böyle bizim görev alanımız sosyal çalışmalar, rutin bürokratik işlemler olmalıdır." diye açıkça ifade ediyorlar. Geçmiş yıllara göre Mecliste ve hükümette çok sayıda mülki idare kökenli meslektaşımız var. Buna rağmen geriliyoruz, görevlerimize müdahaleler artıyor diye, şikayetlendiğimizi düşünüyorum. Bu bir tercih, köklü bir politika değişikliği. Kişisel çabalarla da değiştirilemez. Bundan dönüş olacağını sanmıyorum İl idaresi kanununa bundan sonra daha ileri, lehte bir kelime ilave edilmez. Etmezler de. Hayal alemine dalıp boşa ümitlenmeyelim.

Mesela Büyükşehir Belediye Kanunu ile mülkî hudut hizmet alanı olarak belirlendi. Buralardaki hizmet birlikleri de kaldırıldı. Mülkî idarenin bir buçuk asırlık geçmişi ve birikimi var. Halkın nezdindeki itibarı ve başarılar ortada. Bakanlığımız İdari Araştırma Vakfının son anketinde de Türkiye'de güvenilir, saygın, itibarlı meslekler arasında en üst seviyede olduğu anlaşılmıştır. Buradan yasama ve yürütme organına şunu söylemek isterim. Bu birikimli mesleği daha fonksiyonel hale getirmek gerekir. Hizmeti belediyeye verdiğiniz. Sosyal alan ve rutin bürokratik işlerle de mülki idareyi sınırladınız.

Hemen hemen hiç bir ekonomik kaynak da vermediniz. Peki, sesli düşünelim. Belediyelerde hizmetleri kim yürütüyor? Memurlar ve işçiler. Veya özel sektör personeli. Bunlar seçilmiş personel mi? Hayır. Seçilen Belediye Başkanı birlikte çalışabileceği bütün personeli kendisi seçebiliyor mu? Hayır. İnsanları yönetme hizmetleri yukarıda saydığımız şartlarda yerine getirmek için mutlaka yönetim sanatını bilen ve uygulayan bir bürokrata ihtiyacınız olacak. Bu şartları taşıyan taşrada en vasıflı bürokrat kim? Vali ve Kaymakam. Yeni seçilmiş bir mahalli yöneticiden en birikimli danışmanlarla da çalışsa bir mülki idare amirinin başarısını beklemek mümkün değildir. Hizmet birlikleri hizmette başarıyı ölçen ve önemli bir mukayese aracı olan demokratik ve yerel kuruluşlardı. Bunları kaldırmayıp rekabet ortamı yaratılarak halka daha fazla hizmet götürme imkânı vermek gerekirdi. Bu imkânın zamanla verileceğini ümit ediyorum. Örnekler ortada. Köydes ve Beldes projeleriyle mülki idare amirlerinin başkanlık yaptığı hizmet birliklerinin on yedi bin km asfalt yol yaptığını derginizden okumuştum. Buna ilaveten içme suyu yatırımları, derslik ve okul yatırımları, sağlık alanında yapılan işler, meslek kazandırma ve bu gibi

alanlardaki başarıların göz ardı edilemeyeceğine, Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde de hizmet birliklerine yeniden çalışma imkânı verileceğine inanıyorum.

İDARECİNİN SESİ: “Yeni Anayasa ile ilgili tartışmalar incelendiğinde yeni anayasanın sistem dönüşümünü esas alması gerektiği” ağırlıklı olarak savunulmaktadır. Yerel Yönetimlerle ilgili kanunlarda yapılan değişiklikler de dikkate alındığında; Türkiye’nin il idaresi sisteminde nasıl bir dönüşüm olmalıdır?

M. ÇETİNKAYA: Kamuoyunun gözü önünde yeni Anayasa çalışmalarını ümit ve heyecanla takip ettik. Bütün kurum ve kuruluşlar görüşlerini beyan etti. Siyasi partiler ortak komisyon kurdu, iki seneye yakın bir süre komisyon müzakereleri devam etti. Hayli mesafe alındı. Olması gereken ölçü ve anlayış ulusal ve uluslararası hukuk kuralları yerine senin - benim anayasam tartışması haline gelince emeklerle beraber ümitlerde heba oldu. Anayasamızın da üstünde kabul ettiğimiz uluslararası evrensel hukuk kuralları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Mahkemesi Kararları, siyasi ve hukuki komisyonlar ile

Aile içerisinde olduğu gibi, toplumun her alanında ayrımcılık, dışlama, aşağılama yerine sevgi, kardeşlik ve barış için çabalamalıyız. “Seni seviyorum ama şunları da söylemek benim işim, mes’uliyetim” denebilse ne güzel olur. İş hiçbir şekilde siyah-beyaz rekabetine çevirmemek lâzım.

Avrupa Konseyi Kararları ölçü alınsa dahi mesele çok büyük ölçüde hallolacaktı. Bak şimdi ne oldu? Anayasasını bile yapamayan, iki yıl gibi bir zamanı boşa harcayan bir ülke konumuna düştük. Gelelim asıl sorunuza. Anayasanın yetki genişliği esasına göre merkezin taşradaki görevlerini onu temsil eden kişi ve kurumların yürüteceği ilkesi benimsemiştir. Bununla ilgili de İl İdaresi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu yasa cumhuriyet döneminde altmış beş seneyi aşkın bir süredir de uygulanmaktadır. Sonra Büyükşehir Belediye Kanunu ile 30 ilde Türkiye’nin

nüfusunun %75'ini tekabül eden bir alanda Belediyelerin hizmet sınırı, mülki sınırlar olarak tespit ediliyor. Halkın mahalli ve müşterek bütün ihtiyaçları Büyükşehir Belediyesi ve Belediyelerce karşılanacak. Mülkî idarenin elindeki hizmet birlikleri tasfiye oluyor. Kağıt üzerinde "Yatırım İzleme Koordinasyon Kurulu" adında tüzel kişiliği olmayan bir kuruluş ihdas ediliyor. Aksaklıkları giderme, eksikleri tamamlama kurulu gibi. Mülkî idare amirleri hem ekonomik alanın dışına çıkartılıyor, hem de iş çıkmaza girince sen bu işi daha iyi yaparsın diye görev veriliyor. Bunun mantığının ne olduğunu az çok yukarıda ifade ettim. Daha fazlasına girmek istemiyorum. Ancak şunu ısrarla belirtmek istiyorum. Vali ve kaymakamlara klasik bürokrat gözüyle bakmamak gerekir. O'nlara demokrasiyi özümsemiş yerel de görev yapan hakiki hizmet ve halk adamıdır.

Büyükşehir Belediye Kanunu uygulamasında olumlu ve başarılı neticeler alınması durumunda ve çok uzun olmayan bir süre sonunda merkezi vilayet veya eyalet sistemine geçileceğine sanıyorum. Valilerin de seçimle işbaşına geleceği anlaşıyor. Elbette bu gelişmeye meslek taassubu ile karşı çıkmak mümkün. Haklı gerekçeler de bulunabilir. Malum, Osmanlı Devleti eyalet eyalet ayrıldı. Bugünkü sınırlara geriledi. Birileri canım bu sistem Almanya da ve Amerika'da da var. Ne korkuyorsunuz? Bu ülkeler dünyanın en demokratik ülkeleri" diyecekler. Ama burası Ortadoğu. Kazanın kaynadığı ateşin hiç düşmediği bir bölge. Türkiye de bu bölgede tek Müslüman ve demokratik bir ülke. Tarihten gelen hatırı sayılır sevmeyeni var. Herkesin malumu siyasi plan ve projelere girmeyeceğim. Ne oldu Arap Baharına?

Şiddetli fırtınaya döndü. Her gün yüzlerce canlar gidiyor. Ülkeler harap oluyor. Buradan şuraya gelmek istiyorum bir sistemi değiştirirken ülkenin bir buçuk asırlık devlet adamlığı tecrübesine sahip mülkî idareyi zayıflatmamak il ve ilçelerin yetki genişliği esasına göre yönetilmesine getirilen sınırlamaları kaldırmak gerekir. Demokraside seçilenler ülkeyi bürokrasiyle yönetir. Yönetimde başarı ise tecrübe, bilgi, liyakat ve ehliyetle mümkündür. Halksız siyaset olmayacağı gibi bürokratsız da devlet olmaz. Bu ülkenin taşrada en iyi yetişmiş bürokratları arasında da mülki idare amirleri ilk sıralarda gelir. Güçlü devlet, adil, tarafsız bir yönetim için de yukarıda bazı özelliklerini saydığım bürokrasiyle mümkündür. Tarihimizdeki büyük devlet ve hükümet adamları da bürokrasiden çıkmıştır. Biz ne kadar suçlasak, başarısızlıkları üzerine yıksak da, sorunu yine nitelikli bürokrat yetiştirmekle halledeceğimizi bilmemiz gerekir. Sık sık bürokrat değiştirmek yerine bilgili ve donanımlı bürokrat yetiştirmek lazım.

Özetle mülki idare amirleri bu ülkenin yönetici asli unsurlarıdır. Ve hala halkın nezdinde en güçlü itibara ve güvene sahip meslek mensuplarıdır. Devlet adamlığının yanında halk adamıdır.

İDARECİNİN SESİ: Sayın Başsavcım siz mülkî idarenin her kademesinde görev yaptığınız gibi uzun dönemdir de Danıştay'da görev yapıyorsunuz. Mülkî idare amirliği mesleğinin, meslek dışından ve özellikle yargı cephesinden nasıl algılandığı veya görüldüğü konusundaki gözlemlerinizi nelerdir?

M. ÇETİNKAYA: Mülkî idare amirleri ile ilgili toplumdaki ortak kanaat ne ise içinde bulunduğum kurumun

da aşağı yukarı kanaati aynı. Bugün valisinden kaymakamından şikâyet eden geniş bir halk kesimi mi var? Hayır. Ben Danıştay'a Üye seçileli altı yıl iki ay oldu. Benden çok kıymetli ve tecrübeli arkadaşlarım vardı. Beni Başsavcı olarak seçmelerinde bana olduğu kadar mesleğime de güvenlerinin olduğuna inanıyorum. Buradaki yüksek yargı üyesi arkadaşlarımın da, mülkî idarenin taşrada devlet için vazgeçilmez bir meslek grubu olduğu kanaati hâkimdir. Taşrada birlikte görev yaptığı kaymakam ve valilerle sorunları birlikte çözmeye çalıştıkları aynı kadarı paylaşıp yaşadıklarını gururla ve iftiharla söylemeleri benim için onur vesilesi olmaktadır. Kim olursa olsun bütün hukukçuların hakkın ve adaletin gerçekleşmesi için nasıl fedakârca çalıştığına Danıştay'da yakinen şahit oldum. Hukukçu mevzuat ne diyor, vicdanı ne emrediyorsa o doğrultuda karar verir ve bunun içinde kılı kırk yarar. Elbette kişisel ve kurumsal eksiklik ve hatalar olabilir. Bunların düzeltilmesi de kendi hiyerarşik sıralaması ile mümkün olmaktadır. Yargılamanın yavaş işlemesi, kurum ve yargıcılardan değil, demokrasi ve hukuk devleti anlayışının tam olarak yerleşmemesinden kaynaklanmaktadır. Hak arama özgürlüğü ile beraber, vatandaşın hakkını sonuna kadar aramasının yolları açıldı. Bu bilinç eskiye göre daha da arttı. Bu hızlı gelişme karşısında yeterli düzenlemeler yapılamadı. İhtiyaç duyulan eksiklikler giderilince, zamanla sorunların azalacağına inanıyorum.

Biz de olduğu gibi bütün dünyada da siyasiler ve hukukçular arasındaki anlayış ve yorum farklılıkları olabilmektedir. Hukuk camiasının daha kuralcı, tutucu ve şüpheli yapısına karşı, siyasilerin daha pratik, yenilikçi davrandığını söylemek yanlış

Kim olursa olsun bütün hukukçuların hakkın ve adaletin gerçekleşmesi için nasıl fedakârca çalıştığına Danıştay'da yakinen şahit oldum. Hukukçu mevzuat ne diyor, vicdanı ne emrediyorsa o doğrultuda karar verir ve bunun içinde kılı kırk yarar. Yargılamanın yavaş işlemesi, kurum ve yargıçlardan değil, demokrasi ve hukuk devleti anlayışının tam olarak yerleşmemesinden kaynaklanmaktadır.

olmasa gerek. Ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel vb gelişmeler de bunu mecburi kılıyor. Bu nedenle olan ve olabilecek tartışmalardan “Ne olacak bu memleketin hali diye” endişelenmemek gerek. Ancak eleştiri yaparken, üstenci, bencil, kurumları ve mensuplarının itibarını zedeleyici değil, ayrıca o’nları onore edici ifadeler kullanmak daha isabetli olur. Bu kanaatimi, bütün söz sahibi yetkililer için söylüyorum. Benimseyip geliştirmeye çalıştığımız “Demokratik, laik, sosyal hukuk devleti” nin de bundan başka yolu şimdilik gözükmüyor. Aile içerisinde olduğu gibi, toplumun her alanında ayrımcılık, dışlama, aşağılama yerine sevgi, kardeşlik ve barış için çabalamalıyız. Seni seviyorum ama şunları da söylemem benim işim,

mes’uliyetim denebilse ne güzel olur. İş hiçbir şekilde siyah-beyaz rekabetine çevirmemek lazım. Siyaset halk için ve halkla yapılır, devlet işleri de bürokrasi ile yürütülür. Halk ile bürokrasi arasındaki dengeyi çok iyi kurmak gerekir. Her ikisine de gereken değeri vermenin doğru olacağına inanıyorum. Halka değer verelim. Hizmetine koşalım, Amenna. Onun içinden gelen bürokratik kurum ve kuruluşları da devletin vazgeçilmez unsurları olarak görüp, saygınlığını ve itibarını artırmaya çalışalım. Güçlü millet, güçlü devlet olabilmenin olmazsa olmazı budur.

İDARECİNİN SESİ: Mülki idare mesleğini ve meslekle ilgili yeni süreçleri yakından bilen bir bü-yüğümüz olarak, gelecek dönem-

de mülki idare amirlerinin rol ve fonksiyonlarında ne tür değişiklikler beklenmektedir ve Mülki idare amirleri bu süreçte nasıl hazırlanmalıdır?

M. ÇETİNKAYA: Daha önce de bu sorunuza kısmen cevap verdim. Bugüne kadar yalnızlaştırılan mülki idare, yetkileri sınırlanarak masasından evrak bekleyen rutin işler yapan, sosyal yardım faaliyetlerine öncülük eden meslek haline gelmiş bulunuyor. Mesleğin başından beri liderlik özellikleri geliştirilerek hizmete hazırlanan mülki idare amirlerinin bilgileriyle toplumu aydınlatmaları sevgi ile halka yaklaşarak onların problemlerini çözmeye çalışmaları, mesleki tecrübelerini halka aktarmaya çalışmaları gerekir.

Bugün seçilmişler ve atanmışlar ayrımını yapıp seçilmişleri öne çıkaranlara karşı, meslektaşların da demokratik hukuk devleti içerisinde, seçilenlerin iradesi ve onların verdiği yetkiyle görev yaptıklarını seçilmiş-atanmış ayrımının haklı ve hukuki gerekçesinin olmadığını herkese izah etmeleri gerekir. Dün olduğu gibi bugünde her şeye rağmen "Halkımıza en iyi hizmeti veririz" iddiasından vazgeçmemelidirler. Güçlü devlet ve halka hizmet için gerekli ve yetişmiş bürokrat, hizmetin ehli ve erbabı mülki idare amirleridir.

Çağın vazgeçilmezleri insan haklarına saygı, özgürlük, eşitlik, adalet, güvenlik, insanca yaşama ve nimetlerden adil bir şekilde faydalanma olduğuna göre her mülki idare amiri bulunduğu yörenin sorunlarını dikkate alarak bir program yapmalı, sivil toplumdan uzmanlarla düşüncelerini paylaşarak uygulamaya koymaya çalışmalıdır. Yukarıda belirtilen değerler konusunda toplumsal bilincin oluşması için her türlü eğitim faaliyetine ve toplumu aydınlatmaya devam etmelidir.

İDARECİNİN SESİ: Sayın Valim siz aynı zamanda İdareciler Vakfının kurucu üyesi ve yönetim kurulu başkanlığını da yürütüyorsunuz. Türk İdareciler Vakfının misyonu ve amaçlarından bahseder misiniz?

M. ÇETİNKAYA: Sanıyorum 1992 yılının son ayları idi. Eskişehir'de görev yapan vali yardımcısı bir meslektaşımız kızının tedavi masrafları için zamanın müsteşarına giderek yardım talep ediyor. Personel genel müdürüne yönlendiriyor. Bir çıkış bulamayınca tekrar müsteşara gidiyor. O da Mevlüt Bey'e git sana bir yol göstereyim diyor Ben o zaman personel genel müdür yar-

dımcısı idim.. Meslektaşımız bana geldi. Her şeyini sattığını tedavi için kızını yurt dışına götürdüğünü ancak masrafları karşılayamadığını söyledi. Bakanlığın kendisine muhakkak yardımda bulunmasını rica etti. Ben de Sayın Müsteşara "Türkiye çapında bir kampanya açalım" dedim, uygun gördüler mesai arkadaşlarım, Genel Müdür Yardımcısı Osman GÜNEŞ, Daire Başkanları M.Yaşar ÖZGÜL, Erdal ATA, Nihat CANPOLAT, Fatih ERYILMAZ, İsmail GÜNDÜZ ve ben vilayetleri paylaşarak kendilerinden yardım talep ettik. 71 vilayetten o günün parasıyla 250 milyon TL toplandı. Parayı göndereceğimiz hafta 1993 ün Mart ayının ilk günleri kızımız vefat etti. Kalan para komite tarafından bir bankaya 6 ay vade ile yatırıldı. Müsteşar bey birkaç defa sanıyorum idareciler derneği başkanının baskısıyla parayı derneğin sağlık fonuna aktarmamızı istedi. Ben de paranın vadeli ve uygun faizle bankada olduğunu vade sonunda aktarabileceğimizi söyledim. 1993 Temmuz ayında bakanlık müsteşarı Sayın Bekir Aksoy oldu.. Ben de personel genel müdürü oldum. Birkaç hafta geçince yine Sayın Müsteşar yardım parasını derneğin sağlık fonuna aktarmamızı istedi. Ben de buna karşılık beş altı kez ve ısrarla "Efendim eseriniz ve hayrınız olur meslektaşlara hem maddi katkı sağlamış oluruz bu parayı Vakfın kuruluşu için sermaye olarak kullanalım" teklifini getirdim hemen olur cevabı alamadım. Teklifimde ısrar ettim. Aynen "Haydi arkadaşım ne istiyorsanız yapın diyerek" uygun gördüler.

Vakıf senedinin hazırlık çalışmalarını Personel Genel Müdürlüğü ve 1.Hukuk Müşaviri ile birlikte yürüttük. Haziran 1994 itibari ile senedimiz mahkemece onaylandı. İlk aidat da Ocak 1995'te 250 bin TL

olarak tespit edildi (O zamanın parası ile) Şuan da 1600'e yakın üyemiz var. Bugün itibari ile 20 seneye girdik. 40 TL aidat alıyoruz. 40.000 TL ihtiyaç yardımı 80.000 TL emekli yardımı, 8000 TL'ye yakın ölüm yardımı yapıyoruz. Bakanlığa yakın bulvar üzerinde bir binamız var, üç personel çalışıyor. Şu anda ki parasal mevcudumuz 80 Trilyon civarındadır. Başkan ve üyelerinin Vakıftan hiçbir geliri yoktur. Sadece çalışanlara hazırlanan tabldottan yararlanıyorlar, para yetmezse de kendileri takviye yapıyorlar. Ben vakfın kuruluşuna vesile olan merhum kızımıza bu vesileyle Allah'tan Rahmet diliyorum. Kuruluş talimatı veren Müsteşar Sayın Bekir AKSOY'a o zaman birlikte çalıştığım yukarıda ismini zikrettiğim arkadaşlarıma ve hizmeti geçen personel genel müdürlüğündeki bütün çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

İDARECİNİN SESİ: Sayın Valim dergimiz aracılığı ile mülki idare mesleğine yeni giren arkadaşlarınıza neler söylemek istersiniz?

M. ÇETİNKAYA: Mesleğe yeni giren meslektaşların bize göre ekonomik ve sosyal şartları çok çok iyi. Hizmette ve hizmet içi eğitiminde en son bilgilerle donatılarak göreve atanıyorlar, teknolojik haberleşmeyi çok iyi yapıyorlar, bilginin kaynağına nasıl ulaşılacağını ve nasıl elde edileceğini çok iyi biliyorlar. Mali hakları eşdeğer görevlerle mukayese edildiğinde şikayet edilecek seviyede olmadığı görülüyor. Ben burada şimdiye kadar söylemediğimiz ama meslektaşlarımızın bildiği bir konuyu açıklamak istiyorum. Bu bizim görünmeyen bir hizmetimizdi. 1987 yılından itibaren bütün mülki idare amirlerine 68/B uygulaması yapılarak maaşlarında çok önemli bir iyileştirme sağlanmıştır. Ben bu

teklifi birlikte çalıştığım ağabeye bile zor kabul ettirmiştim. Bana, “Ya önceki arkadaşların hakkı ne olacak bu onlara bir haksızlık olmaz mı?” diye itirazını bugünkü gibi hatırlıyorum. Bu uygulamamız aşama aşama genel idare personeline de yaygınlaştırıldı.

1985-1995 personel genel müdürlüğü ekibinin çalışmaları başarıları ve hizmetleri her zaman gıpta ile dile getirilir. Ben de bundan kendime bir iftihar vesilesi çıkarırım. O günün çalışmaları ve hatıraları samimiyetle söylüyorum birkaç ciltlik kitap olur.

Bu kısa nottan sonra şimdi gelelim sadede. Meslektaşlarıma tavsiyelerimi değil tecrübelerimi aktarmak isterim.

- Mesai arkadaşlarına değer versinler, onları onore etsinler. İş başında ve hizmet içi eğitimlerle bilgilerini yenilemelerini sağlasınlar.
- Çalışan ve çalışmayan ayırımını, incitmeden hissettirsinler. Herkese yeteneğine göre iş dağıtımı yapsınlar.
- Hukuku ve ona dayanan kararlarını uygularken katı, zorlayıcı değil ikna metodunu seçsinler.
- Astlarının görüşlerine başvurup onlara değer verdikleri imajını versinler.
- Hayal kursunlar, paylaşsınlar. Böylece, toplumda yöneticinin kendileriyle ilgili olduğu algısını yaratsınlar.
- Ben değil biz desinler. Her yaptıklarına ve söylediklerine siz en iyisini bilirsiniz diyenleri etraflarından uzaklaştırsınlar.
- Halka karşılıksız yapılan iyiliğin mutlaka maddi manevi karşılığının olacağına inansınlar.

- Bölgelerindeki kimsesiz, yetim, öksüz, yaşlı, engelli, çaresizler için haftanın bir gününü ayırsınlar.
- İş ihtiyacı olanlara, iş gücü yerinde ise çalışma imkanı oluşturmaya çalışsınlar veya meslek edinebilecekleri kurslara yönlensinler.
- Vatandaşın kendini haklı gördüğü ancak gerçekte öyle olmadığı durumlarda azarlama ve sert sözler yerine güzel ifadelerle olması gerekeni izah etsinler.
- Mülkî idare amirleri, kendisine sorun getiren halkı ile empati yapmalı, ben onun yerinde olsam ne yapardım diye düşünmeli, meselelere kökten çözüm bulma çarelerini aramalı.
- Meslektaşlarımız kesinlikle özel hayatında, makamda, konutunda israftan ve şatafattan kaçınmalı, sade ve mütevazı olmaya gayret etmeli.
- Problemlerden ve onlarla uğraşmaktan yorulmayın. Çünkü bu sizin asıl göreviniz ve bu meslekten kazandığınız gelirle hayatınızı devam ettiriyorsunuz. Mesleği de siz seçtiğinize göre şikayet hakkınızın olmadığını kendinize sık sık tembihleyin. Hiç bir zaman umutsuzluğa kapılıp işe yaramayacağınızı düşünmeyin.
- Yaptıklarınızla övünmeyin sizi övsünler.
- Zaman sizi hizmet yarışının dışına itene kadar çabalayın. Allah hiçbir zaman samimi çabayı karşılıksız ve gönülden yardımı boşa çıkarmaz.

Sözlerimi şöyle bağlayayım. Halksız siyaset, bürokratsız devlet olmaz. Güçlü bürokrasi güçlü devletin temelidir. Devleti teslim almış bir bü-

Bürokrat her zaman kendisinin asli işinin siyaset değil kendisine tevdi edilen hukuki sınırlar içerisindeki görev alanı olduğunu unutmamalı. Bu mesleğin garip-guraba, fakir-fukara, mazlum-yetim, muhtaç-naçar pek çok duacısı vardır. Sarsılsa da yıkılmaz buna inanıyorum.

rokrasi değil, seçilmiş siyasetçilere yönetimde rehberlik yapan hak ve hukuku tavsiye eden bir bürokrasi mutlaka oluşturulmalı. Hataları bürokrata yıkmak sık sık değişiklik yapmak çare olmaz. Halkın nezdinde itibarlı devlet adamı-bürokrat yetiştirilmeli. Ancak görev sınırları çok açık şekilde çizilmeli. Bürokrat her zaman kendisinin asli işinin siyaset değil kendisine tevdi edilen hukuki sınırlar içerisindeki görev alanı olduğunu unutmamalı. Siyasetle ilgilenmek, evet. Ancak siyasetçi gibi davranmak ve onun adına karar vermek, Hayır.

Bu mesleğin garip-guraba, fakir-fukara, mazlum-yetim, muhtaç-naçar pek çok duacısı vardır. Sarsılsa da yıkılmaz buna inanıyorum. Meslektaşlarıma başarı ve sağlık dilekleriyle sevgi, saygı ve hasretle selamlıyorum.